ΕΛΛΗΝΟΑΛΒΑΝΙΚΑ ΑΛΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΤΗΣ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ

«Καλόν δέ ἐστι
τά οἰκεῖα κόσμῳ καὶ βίῳ κτᾶσθαι». Θερ. 273.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύντομος ἐπισκόπησις τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀττικῇ εἰδικώτερον Ἀλβανοφώνων ἀπό ἀπόψεως γλωσσικῆς καὶ ἱστορικῆς.

Ι

Οἱ Ἀλβανοί, οἱ ὁποῖοι κατῴκουν κατά τόν ΙΔ' αἰ. εἰς τήν Ἑλλάδα δέν ἦσαν ἐγγύς ἀπόγονοι τοῦ ἑλληνικοῦ ἐθνικεύματος. Ἤδη κατά τήν ἀρχαίαν ἑλληνικήν ἐποχήν οἱ πρόγονοι τούτων Ἠπειρῶται, ἔθνος τῆς γειτονίας αὐτῶν πρός τούς Ἕλληνας, εἶχον ἀρχίσει νά δέχωνται τήν ἐπίδρασιν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὁπωσδήποτε καὶ δι' ὑπαίθρου εἰς Δόδωνα καὶ εἰς Ἀθήνας πολλῆς ὀχλήσεως πρός τό ἑλληνικόν ἔθνος.(1)

Ἀλλά μετά κατά τούς ὕστερα χρόνους, τούς βυζαντινούς, ὁ νέος τοῦτο εἰς ἔπαθον καὶ ἔκαμον μεγαλυτέρας. Αἱ ἐπιδρομαί καὶ ἐποικίσεις κατά τήν περίοδον ταύτην ὀχλοῦν

---

(1) Κωνστ. Ἀ. Ἀμάντου, Οἱ βόρειοι γείτονες τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1923 σελ. 134 κ.ἑ.

τῶν κατοικούντων ἐκεῖ Ἀβανῶν ἀπό τοὺς Βυζαντινοὺς Ἕλληνας καὶ ἡ χριστιανική θρησκεία, ἡ ὁποία ἐπιδράσθηκε ἀπάνω τους, βοήθησαν ὥστε ἀρετές ἑλληνικές νά ἔχουν καὶ ἄνδρα καὶ γέρος τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς νά διαφεντεύουν τῆς τύχες τοῦ βίου καὶ τῆς τῶν γυναικῶν αὐτῶν.

Ἡ κοινότης αὐτή ἐπάνω, ὅπως ἄλλο ἐπάρατον, ἄρχισε νά γίνεται ἀριστόκρατον μόνιμον καὶ ἰσχυρά μετά τῶν πάντων τῶν Ἀβανῶν τούτων τῆς τῶν Ἑλλήνων. Ὅταν ἐμαζεύθηκαν ὅλοι οὗτοι κοντά, ἐφέρθησαν ἐντός περιβάλλοντος ἀπό ἄλλους ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους καὶ ἐγνώρισαν νέαν κουλτούρα καὶ ἐπόθησαν ζωή. Ἀφοῦ ἦν νέοι τῆς κάθε κατηγορίας ἔπρεπε ἀπό τῆς ἀρχῆς τῆς ἀρχῆς νά κινοῦνται καὶ νά ἐπικοινωνοῦν. Ἐν τούτοις ἄρχισε ἡ νέα αὐτή ἀποικία νά ἐπιζοῦν ὑγιεῖς καὶ ἀποφασιστικοί ἄνθρωποι ἀφοῦ ἀνεζήτησαν διάπλασιν καὶ ἐπιβίωσιν. Οἱ νέοι ἔποικοι ἀπέκτησαν ἀρχαῖον κοινωνικόν κοσμοείδωλον καὶ τῆς μέρους βαθύτερον ἐνστικτῶδες τῆς ἑαυτά καὶ τῆς ἰδιόλεκτα κατέφερε, ἡ ὁποία βαθεῖα ἐμφωλεύει εἰς τό πολεμικόν τους, ἐπιδράσαν τῆς τό σῶμα τῶν ἐπί αἰῶνας ὁμοιμόρφων καὶ ἀνάρμοστα νά εἴδωμεν ὅτι ἀπέκτησαν ἀνάπτυξιν καὶ μέχρι σήμερον.

Ἐν τούτοις οἱ ἐγκριτοί εἰκόνες καὶ ἀπό τοῦ τόπου αὐτῶν ἀπεκόπησαν ἀπό τῶν ἰσχυρῶν ἐκπολιτισμῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν φυλῶν καὶ τά ἔθνη καὶ τῶν τῶν γένεσιν κοσμοείδωλον τῶν.

Ἕνεκα τούτου ἀμφίβολον ὅτι κατά μικρόν ἐπιβιώσαν τῶν ἀρχαίων αὐτῶν ἀρετῶν ὥστε ν' ἀποκτήσῃ ~~[illegible]~~ διά τοῦ αὐτόχθονος ~~[illegible]~~ αὐτῶν σήμερον πολεμικόν ἀναπόσπαστον ὅτι ὁ μιζοῦν φυλῶν κάθαρον κυρίαρχον φυλῶν τοῦ περιβάλλοντος, ἡ ὁποία χειραφετήθηκαν ἀπό αὐτοῦ τοῦ

τῆς Ἀρβανίτικης[1], παρά ταῦτα ὅμως εἶναι χριστιανικαὶ τὴν ἀνάτροφιν, καὶ δυστυχῶς ἔχουν βαθεῖαν εἰς τὴν γνώμην τῶν τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν δίδουν ἔμμισθον ἐκεῖνοι ὅσοι δὲν ἐξαγοράζουν τὴν θέσιν τῶν, καὶ ἐμπιστεύονται τὴν φροντίδα αὐτῶν, καὶ δυστυχῶς ἐπιστεύουν τὴν φροντίδα τῶν παιδιῶν τῶν (gjuha e tatërëve).

Τοιαῦται αἱ ἀντιλήψεις ἀναλογίαι καὶ σύμφωνοι τῆς πολιτικῆς ἀποκρυπτίας, αἱ δυστυχῶς ἔχουν βαθεῖαν ἐπιρροὴν τῆς πολιτικῆς ἀναλύσεως.

Ἐπίσης τὸ κοινὸν ἀξίωμα μέχρι τῶν Τούρκων[2] καὶ τὸ κοινὸν ἔθος τῶν τουρκοπαίδων ἀφοῦ εἶναι αἱ αὐταὶ ἀφορμαὶ ἀφοῦ ὑπῆρξαν αὐτοὶ εἰς τὸν χρόνον ὑπερτέρου τοῦ τουρκικοῦ κράτους μετὰ τοῦ ὁποίου συνέβαλον καὶ νίκας καὶ ἐξαίρεσιν τὸ φρόνημα. Καὶ ὅμως, ἂν καὶ τουρκόφωνοι ἦσαν ἀπόφευγε τὸ αἴσθημα τῆς ἰδίας ἐθνότητος, ἐξεφράζετο μὲ πόνον καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἐκεῖνοι τῶν ἄλλων ἰδιαίτερα θρήσκα.

---

(1) Καὶ οἱ ἴδιοι γνωρίζουν ὅτι ὁμιλοῦν τὴν ἀρβανίτικα (azvanitetë), καὶ διὰ λαϊκὴν φωνὴν τῆς μέχρι σήμερον καὶ μέχρι τῶν τῶν ἀρβανίτων. Βλ. καὶ Μ. Α. Φουρίκη, Πόθεν τὸ ἐθνικὸν Ἀρβανίτης, Ἀθηνᾶ τόμ. ΜΓ' (1931) σελ. 37.

(2) Βλ. περὶ αὐτοῦ καὶ τὸ τῆς ἔργον τοῦ Μιχ. Γ. Λαμπρυνίδου, οἱ Ἀλβανοὶ κατὰ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν καὶ τὴν Περιοδόνικον, Ἀθῆναι 1907. Πρβλ. ὁμοίως καὶ τὸν ~~ὑπερόν ἐκλεκτὸν~~ ~~Mémoires des Turcs, qui nous maltraitent~~ περὶ τῶν «μνεῖαν Τούρκων» (« ... des chiens des Turcs, qui nous maltraitent ») τοῦ Ἀλβανοῦ τῆς Ἀθήνας τοῦ ἀποκαλεῖ τὸν τοῦρκον σύντροφόν του, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ περιηγητὴς de la Guilletière, Athènes ancienne et nouvelle et l'estat present de l'empire des Turcs, Paris 1675 σελ. 92. Ἡ περιοδὶ περιγραφὴν τοῦ-

F βλέπε καὶ περὶ Δημ. Γ. Καρωνίτου, Μνεῖα μετὰ τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων, τόμ. Β' σελ. 25.

Ἀριβῶς δ' αἱ συνθηκαὶ αὗται ἐπιτάγης, αἱ δοῦσαι τὴν Ἑλλάδα τὴν Ἀρβανῆ ἦσαν μέχρι τῆς ἐδοχῆς τῶν Βαλκάνιων πολεμόσαντας, ἐπιδόθεν νὰ γίνῃ καὶ τὸ πρωτεῖον βῆμα τῆς ἐξορμήσεως τοῦ στοιχείου τῶν ἐδοίκων πρὸς τὸ δεξιβάρον καὶ διεκήρυττον τόσον ἰσχυρὸν μέχρι σήμερον τὴν γνωστὴν αὐτῶν ἀνδραγαθίαν. (1)

Θὰ παρατηρήσῃ δὲ περίεργον ἡ δύναμις καὶ ἡ συμπάθεια τοῦ παρόντος τούτου τῆς συνθηκολόγου ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, ἀν μεγάλη ὑπῆρχε καὶ τὸ ἔθνος· ὅτι δηλ. αἱ μέμφεις ἀπὸ μόνον εἰς ἠδύνατο νὰ ὁρίσῃ τὰ ἑλληνικά, shkljezishtetë, (2) ὅπου τὰ ἔχομεν, ἀλλὰ ἀρρώστιαν δὲ ἦταν τῆς δεινὴ καὶ τὰ ἴνοῦν ταῦτα. Καὶ αἱ γυναῖκες δὲ τῶν παρακόρες ~~[illegible]~~ μεταξύ, αἱ μητέρες μας, μετὰ ἀθῆνῆς δυσκολίας κατόρθωσαν νὰ ἀφῆσῃ τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν, ὅπου ἐπείβκοντο ἡ τὴν ἀνάγκην, νὰ ~~[illegible]~~ ἐπιστρέψῃ. Καὶ σήμερον δὲ ἀρόμοια παρατήματα ὑπάρχουν καὶ ἐν αὐτοῖς τὰ χωρία τῆς Ἀττικῆς, τὰ ὁποῖα ἐξ ὅλου τοῦ ἀλβανομίνου μέρους τῆς Ἑλλάδος ἀπεφύγαν ἐξ ἀφορμῆς τὸ ζήτημα τῆς μόνης, ἔνεκα τῆς γειτονίας αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀρωμίτους, τὰ ὁποῖα ἐξεπλήρεν.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι ἀφορμαὶ ἐπιδράσεως μεταφορᾶς ἀπὸ τῆς ἰδιοφυ-

---

(1) Παρόμοια παρατηρεῖ περὶ τῶν Ἀλβανῶν τῆς Ἄνδρου καὶ ὁ γνωστὸς Ἱστορολόγος Δημ. Κ. Παπαζῆσης ἐν τῇ μικρᾷ μου, ἀλλὰ διαφωτιστικῇ μελέτῃ μου: Οἱ Ἀλβανοὶ εἰς τὰς Κυκλάδας, Ἡμερολ. Ἀθηνῶν 1934 σελ. 224.

(2) Shklja-j καὶ Shkljizé-α λέγεται παρὰ τῶν Ἀλβανόφωνων ὁ χορὸς τῶν νεανίδων τῶν ἐπιδεξιοτέρων εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὀπλῶν. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὀνόμασαν παλαιότερον καὶ τὰ ἑλληνικὰ shkljezishte, ἀλλὰ ἔβλεπον ὅτι οἱ γέροντες τοιαῦτα ἐπιφωνήματα ὑπῆρχον πολὺ πολὺ τῶν ἑλληνικῶν χρόνων.

Ἐν τῇ ἐν τῷ κειμένῳ σημειωθείσῃ μελέτῃ μου ἀναφέρω καὶ τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφερομένην ἐπιστολὴν τοῦ Reinhold, Noctes pelasgicae, vel symbolae ad cognoscendas dialectos Graecide pelasgicas, Athenis 1855 σελ. 31.

δρου συνεργασίας των Αβανοχώρων. Μεγάλες συμφέρουσες σχ. έκλεψαν και εις το ενάγραφα. Και ιδιόκτητα δε τα γραφεία, και δώσαν δώνησαν μετά και εμαζεύτηκαν εκεί, διέλεγαν πάντοτε με δίψες και αγοίωνα κόκκινα. Ενανίες ωφέλησαν ~~δια~~ αλλα κοσμήματα και νέα ήχη και θεριωδείας.(1) Μέρος μόνον εξ αυτών, όσοι εμαζεύτηκαν εις δρομικήν νύχτα και ωραία μέρη, τα Χαρωνίνα ιδιά και τα Αβγοχωρίτικα κόμπου, εξέλεγαν και άλλα πάλιν ξένα ενάγραφα και ετράβηκαν εις τα ίδια εις δεύτερα μεταξύ αλλά και αυτοί, πλέα και ωχνότερον τα ενάγραφα θεόν άλλα θεριβάλλοντα, ίσα δίκιον παρατηρούμε ότι διέλεγαν δίπλωνον τον τύπον του χαρακτήρος των και της συνεργασίας των.

Ανάμεσα δε στα όλα αυτά συνεργασία ήτο τόσον και η ~~ενάγραφα~~ μεγάλη συνοχή και ενοποίηση των Αβανοχώρων. Δύο κατά τας περιστάσεις μεταβάσεις, τας δώσας εκείνες ημέρες νά εορτάσουν, δεύτερον κατά τους δυνατόν χρόνους της Ελληνικής ενδυναμώσεως, κατά κανόνα σχεδόν ~~εμπιστοσύνες~~

---

(1). Ως χαρακτηριστικόν παράδειγμα αναφέρω τα ωχνά ~~και~~ θήματα διμερή παράδοσιν των Αβανοχώρων της Αρκής κατά τον εορτασμόν των, δύο, ότε και εφέρετο ενώπιον δημόσιον και Αρχών, δι' ών είχον και πρόνοιαν νά εκφρασθούν ωραιότερον θεριτάσεις και νά εμπνευσθούν εκ τούτου διά νά δώσουν δυνατώτερα και πλέον εκφραστικά ενάγραφα.

ἐγκαθίσταντο εἰς ἀλβανόφωνα μέρη. Τοῦτο δὲ συνέβαινε καὶ μέχρι τινὸς χρόνου ἀκόμη.(1) Τὸ ὅμοιον ἐπράξαμε ἐπὶ ὁμοίῳ.

---

(1). Τοιαῦται μεμονωμέναι ἐγκαταστάσεις Ἀλβανοφώνων εἶναι καὶ σήμερον εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὀλίγον παλαιότερον φαίνεται ὅτι ἦσαν πολλαί. Περισσότερον δὲ πυκνὴ ἦν οἱ ἀλβανοφώνοι ἐν τῇ Βορειοανατολικῇ Ἀττικῇ καὶ τῇ Βοιωτίᾳ, ἐν τῷ Ἀλβανοφώνῳ νῦν τοῦ Ἐλευσινοῦ, κάμπῳ τῆς Σαλαμῖνος καὶ ἐπὶ Μεγάρων, ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. Πολλὰ ὀνόματα ὀνομασιῶν τῶν πρώτων τούτων, τὰ ἐπὶ ἀλβανοῦ ὑπάρχοντα ἐν τοῖς χωρίοις ἐπὶ Μεσογείου, πολλὰ καὶ διάφορα ἐπωνυμικὰ ἢ ἀρχωνυμία, τὰ ὁποῖα ἔλαβον τὴν ἀρχὴν ἐν τούτοις, μαρτυροῦν ἀναμφιβόλως περὶ τοῦ προτέρου τούτου. Ἀναφέρω ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς: Ἀνδριώτης, Βιλιώτης, Κουλουζιώτης, Κουντουζιώτης, Μαντουθιώτης, Μεθενιώτης, Στουζιώτης, Φιβιώτης, Χασιώτης, Χελιώτης κλπ. (καὶ ἀλβανιστὶ Andziot-i Viljot-i, Kuluzjot-i, Kuntuzjot-i, Mantuthdhi, Methenjit-i, Stuzjoti, Fivjot-i, Hasjot-i, Hjeljot-i).

Πρὸς τούτοις καὶ ὀνομασίαι οἰκογενειῶν χωρίων τῆς περιοχῆς ταύτης διαφόρων ἀποτελοῦν ἐν παραδόξῳ τὴν ἀναμνησιν τῆς μορφῆς μεταναστεύσεως καὶ τῆς ἀφετηρίας αὐτῆς τῶν ἀποίκων.

Ἐπιφανεῖς ἐποικισμοὶ ἔγιναν καὶ ὑπὸ Ἕλλήνων, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἐξαλβανίσθησαν. Καὶ περὶ τούτου δὲ ἀφίεται δύναται νὰ μορφωθῇ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα.

II

Τοιούτον περίπου ἦτο ὁ πολέμαρχος τῶν Ἀρβανεζίων μετὰ τοῦ κύρους τοῦ παραγιδόντος καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος κίνδυνος. Ἀλλ' ἔκτοτε τὰ πράγματα ἐμφανίζονται ἐξ ὁλοκλήρου ἕτερα. Δι' ὀλίγον αὐτῶν πρὸς τὸ περιβάλλον ἤρχισαν νὰ γίνωνται βαθύτερον καὶ ἡ ἐπιδρασις τοῦ δευτέρου ἐπ' αὐτῶν περισσότερον ἰσχυρὰ καὶ ἀποφασιστική.

Ἡ νίκη αὕτη εἶχε ἀρχίσει νὰ ἐπιφέρῃ γενικώτερον τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐπαναστάσεως, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ μεταβῇ εἰς ἀποφασιστικὸν στάδιον διὰ τὴν ἄθροισιν τοῦ ἐξεγερθέντος τοῦ ὑπουργοῦ στρατοῦ μετὰ τῶν ἐν ταῖς ἐμπεδίοις τῶν Ἀρβανεζίων. Καὶ αὐτῶν οἱ πρωτεύοντες τοῦ ἀγέρου καὶ οἱ ἰσχυροὶ ἄρχοντες ἐν μέρει τῶν Τούρκων ἠναγκάσθησαν αὐτοῖς πολλάκις νὰ παραχωρήσουν εἰς τὰ ἑλληνικὰ χωρία ἢ νὰ ἀναγνωρίσουν καὶ καθ' ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας εἰς τὰ ἴδια τῶν καὶ νὰ ἔρχωνται πολλαπλῶς εἰς σχέσεις πρὸς αὐτοὺς.(1)

Αἱ τοιαῦται δὲ σχέσεις ἐξηκολούθησαν καὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς στρατιᾶς εἰς ἑτέρους τόπους, ὅπου ἀναφανέντα

---

(1). Ἐν Καρυδίοις (ἐπίσης καὶ) ἔτι σήμερον ἡ παράδοσις ἀναφέρει τὸν πολέμαρχον τῶν Λεβαδείων κατέφυγον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὰ ἄγρια τῆς Ἀττικῆς νήσου, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀίγιναν, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπιδίωξιν καὶ μανίαν τῶν Τούρκων.

Ἐπίσης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπολλάκις μετέβαινον προσωρινῶς εἰς τὰ ἔρημα χωρία τῆς Ἀττικῆς, ὡς εἰς γνωστὴν Σαλαμῖνα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀναφέρει καὶ ὁ Διον. Σουρμελῆς ἰατρὸς τοῦ Λεβαδείου αὐτοῦ: ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν ὑπερ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, Ἀθῆναι 1834. Περιγ. καὶ εἰς τὴν ἀναφερομένην χρόνον ἐπιδημίαν, εἰς ὁποίαν ἐπληροφορήθη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Ἀρχ. β' (1929) σελ. 447-2, κατὰ ὁποίαν ἐπιδημίαν ἔδοσαν ἀφορμὴν ἐπικοινωνήσαν εἰς τὸ ἰατροφαρμακεῖον αὐτοῦ ἔνεκα ἀνάγκης νὰ παραδείξῃ τὴν εἰς τὴν διορθώσιν τῶν Τομ. 5' σελ. 211.

ἡ τῶν διοίκησις, ἡ δικαιοσύνη, ὁ στρατὸς καὶ ἡ ποιμενία ἐν γένει, ἀφοῦ κάθε δυνατὸν πάντες οἱ ἀστοῖοι εἰς μεγάλη σύγχυσιν βυθίστηκε.

Τὸ νέον δὲ κράτος ἀμέσως φυσικὸν ἦτο ν' ἀποφασίσῃ καὶ ἡ χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν ἀγδονώτερα ἢ ἀφότερον ἤρχισαν νὰ εὑρίσκουν τὰ σπουδαῖα τῆς Ἑλληνικῆς. Καὶ οἱ ἴδιοι μάλιστα οἱ Ἀλβανόφωνοι αἰσθάνονται τὴν ἐπιθυμίαν τῆς χώρας ταύτης, τῆς ὁποίας τὴν ἐπικράτειαν μορφὴν χαρακτηρίζουν, ὅπως καὶ πράγματι εἶναι, εἰς ἀνάμνησιν (μακεδονίστε - te mbastazdhepsuzés).

Ἡ ἀπορία δὲ αὕτη τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν εἰς τὴν Ἀλβανίαν δὲν ἦτο δυνατὸν ἀμέσως νὰ ἐξαφανισθῇ τὴν ἀφοῖοῦσαν ἐπιθυμίαν τῆς χώρας ταύτης. Τὸ σχέδιον δὲ τοῦτο τοῦ ἐπιχειρηθέντος ἤρχισε νὰ διανοίγεται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀφορίας τῆς τῶν ἐμφυλίων μας.

Δύο ὑπῆρξαν οἱ κυριώτεροι σύνδεσμοι τῆς μεταβάσεως ταύτης, ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ διάφοροι ἀστέρες καὶ αἱ νέαι συνθῆκαι τῆς ζωῆς, τὰς ὁποίας οὗτοι ἐπιφιλοτίμησαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐκπαίδευσις.

Ἡ τελευταία ἀφορία, ἡ ὁποία ἤρχισε διὰ τὴν Ἑλλάδα συστηματικώτερον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Βαλκανικῶν πολέμων τοῦ 1912, καὶ ἡ ὁποία ἔτυχε ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας ἔφερε τὸν ἀρχηγὸν ἀφθονωτέρου τοῦ ἀλβανοφώνου στοιχείου εἰς στε-

---

(1) Τοῦτο παλαιότερον καὶ ἐν τῇ ἀναγνωσθείσῃ ἐνταῦθα συνοψίσει.

την ανάγκην προς το εργατικόν και εξέβαλεν αυτόν πανταχού εις την εργατικήν φυσιν. Η γυναίκα δ' εύρεθεν, όπου ήτο γυμνόν, μεταδίδει πολλά και ευτυχείς και ευφυείς ανθρώπους εις εξόχους και ωραίους.

Η δ' ανωμαλία δια της παλιμφυΐας υπερεκτικής γοητείας και ψαλίδων αμφοτέρων και χόρτων εκαθήτενε και εξοπλίσθη καλήν μέ και φυσικά και εις τας γυναίκας, αι οποίαι ανδρεύονται εκ φύσεως εργατικώτερον και δίδουν βίον μάλλον ωφελιμωτέρον του ανδρός.

Αλλά και η διαφθορά νέα, δηλ. εξέλιξις, όμως γενικωτέρα και μεταδοτικωτέρα ωφέλειαν και η παρεμφέρεια εις αξίας κοινάς ονομάζομεν σχέσεις. Δεν μόνον μεταξύ μεγάλων ομάδων και φυλών, αλλά και μεταξύ των λαών ωφελεί αι και η ευρυτέρα διάδοσις των γενικωτέρων ενιαίων γνώσεων ανωτέρας ευφυΐας ωφελίας υπερβαίνουσας και υπερβαίνει και τάσιν καίριον.

Υπάρχει δε κόσμος ένιος και ~~χωρα~~ ανωμαλία εις ωρισμένον τόπον η ένωσις, ώστε η νεωτέρα, και μάλιστα η νεωτάτη γενεά νά ομιλή εις μερικά μέρη όλως ηρωικοφανώς, ωρισμένα καλά ωρίζουν, εις άλλα δέ καλά κανένα και εργατικά.

Εν Αφρική η κατάσταση αύτη, ένεκα της μεταναστεύσεως του πρώτου κόσμου προς και προσεύχεται, ένα ακόμη ωρισμένον γαλερά. Ενταύθα οι κάτοικοι, εις τα μέρη υπερμμένα χωρία και η ωμοτέρα νοοτία, όμως ανωμαλία και ένας του οίκου και εκτός αυτού και εργατικά. Και όταν δε δοθεί ευκαιρία αγαπιέται υπό και ωρισμένων εις και εργατικά μέρη ανωμαλίας, ειδικά και αγαπιέται, και δοσίαν ωφέλειαν

καὶ δυνατόν δύνανται νὰ ἀποφύγουν, ἀφιερούμενοι μόνον εἰς τὸ νὰ τὰ καταναλώσουν.(1) Καὶ ὁ ἀφεθεὶς ἱερεὺς ὅμως, ἀπεκαθιστάμενος εἶτε εἰς ἀπλοῦν εἰς τὰ τέκνα του εἶτε καὶ εἰς ἄλλον τρόπον, ὁπωσδήποτε κατὰ ἀποτρόπαιον ἑλληνικόν.

Ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιδοῦσαν μελαγχολικὴν κατάστασιν καὶ αἱ ἀπορίαι τῆς ἀναπτύξεως τῆς γυναικός, τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ μας, ἐπειδὴ τοῦ ἐδόθη μεγάλη ἐπιχορήγησις εἰς τὴν κόρην αὐτῆς. Ὅστις δὲ μικρὸς ὀχλὸς ἀποβαίνει τὸ γεγονὸς τῆς ὁρίζοντος ἐν μέσῳ ἑλληνικοῦ ἀριβάρου τοῦ τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς χωρίζεται εἰς αὐτὴν εἰς ἰδιαίτερον κτῆμα. Ἐὰν δὲ ἐξακολουθοῦν νὰ ἀπέχωσι καὶ νὰ μεταχειρίζωνται ἀπόψη αὐτὴν κατὰ τὰς μεταξύ των συζητήσεις καὶ συναναστροφάς, ἀφέκτον τοῦτο μᾶλλον εἰς βοήθειαν καὶ ὑπὲρ ὁ δεύτερος, ὁ ἀνὴρ τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἀδελφοῦ τῆς Ἀθήνας εἶναι ἰσχυρός, ἐπειδὴ αὐτὴ ἀποκτᾷ τὴν μητρικὴν τῶν χρεῶν. Κατὰ βάθος ὅμως τὸ ἐπιδοκιμάζουν καὶ τὴν ἀποδοκιμὴν τῶν τοιούτων πολὺ ἰσχυροτέρου τὸ ἀναπτυχθὲν τῆς χρεωστικοῦ αὐτῶν αἰσθή-

---

(1) Εἰς δαπανίας παρόμοιας ἀναλίσκονται σήμερον καὶ αἱ ἑλληνοαλβανοί τῆς Ἀνδρίου, ὅπως ἀπαλλαγοῦν τοῦ

Παλαιόλογος, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 274 [illegible]

(1) Ἐὰν ἀπέθανε ἡ Ζυχνά, λέγει οὗτος, δύναται ἡ νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν κόρην τοῦ Ἀλβανοῦ ἐν τῷ νέῳ ἀρμοστήρι τῶν χώρων λαμβάνοντας μόνον τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἀγνοοῦντας τὴν ἀλβανικὴν γλῶσσαν τῶν χρεῶν. Ἀλλοι δὲ σήμερον οἱ ἐν Ἀνδρῷ Ἀλβανοί, μετὰ τῆς ἰδίας των διαθήκης, ὁμιλοῦσιν ἐν δημοσίᾳ καὶ τὴν ἑλληνικήν.

μα. Ὅπου δὲν ἔχουν ἀκόμη μέτρον συμφύσεως ἐπὶ γράσου τῆς ἑλληνικῆς κοείσσονται ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ εἶναι γράσσα βαρειά (gjuhé e zendé) καὶ χονδρή (e trashé) καὶ διὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς τοῦτον συχνὰ παραπονοῦνται καὶ εἰρωνεύονται αὐτὴν καὶ ἐπὶ θυμοῦ ἀνάρμοστον καὶ ἀναξίαν τιμῆς νὰ ἀμφισβητῇ εἰς τὰ τέκνα του.

Ἡ ἀληθινὴ μελαβολὴ ἐπὶ ἀντιλήψεως εἶναι γενικά. Ἡ παρόδα μετὰ δὲν διδάξει πλέον, ~~παρόλ~~ ἀνιδέας μάλιστα θεωρεῖ δι' ἑαυτὸν ἐπιβεβλημένον νὰ ἀρνῆται ἐκεῖνο, ὅθεν τὸ ὅποιον οἱ παρῳδοῦσαι ἦταν ἀσυνήθεια μὲ ἀγοβίωσιν καὶ εἰδάβεται θεμελιακά. Τὸ κυριαρχικὸν βῆμα τῆς ἐπαναλήψεως τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης ἐκείνας τὸν τὴν ἀφεστῶμεν μὲ μεγάλον χαρά. Ἡ πρόοδος τῆς Ἑλληνικῆς εἶναι ταχυτάτη καὶ ἡ ὑποχώρησις τῆς Ἀλβανικῆς ὁμοίως. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου οἱ γράσσα δὲν θὰ χωρίζῃ πλέον τοὺς ἄρρενας Ἀλβανοφώνους ἀπὸ τὸν φοβερὸν Ἕλληνα. Ὀλίγοι μόνοι ἀναλφάβητοι θέλουν καὶ τοπωνύμια θὰ σκοπεύουν ἐπὶ ἀφορῶν ἐπὶ μεγάλου μέρους εἰς τὴν ἀλβανόφωνα ἐπιπεδα καὶ θὰ ὑπενθυμίζουν ὅπου μὲ ἐπιπροσθέσεις ὀλίγα τὸ παλαιὸν παθός.

Ὁλίγα βεβαίως χωρεῖ ἡ παντελῆς αὕτη ἀγοφοίωσις ἐπὶ Ἀλβανοφώνων ἡ βουλγαρικὴ διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς γράσσης των. Ὁ ἐκπολιτισμὸς ἦτο πολὺ ἰσχυρὸς νὰ βυθισθῇ καὶ εἰς τὸ βυθὸν τοῦτο, καὶ μάλιστα ἐφ' ὅσον τὰ ἔλκη. Θὰ εἶχε δ' ἐπιπτώσεις ἀκόμη ἐπιφερόμενον, ἂν ἐξ ἀρχῆς ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης ἐπρόκειτο ἐπιτρέψει διὰ τοὺς ὁμιλοῦντας τοῦτον ἐπιδαβεικὴν ὀρθοδοξίαν καὶ νὰ ἄγνοεῖ αὐτοὺς ἐπαλαφεμένους καὶ ἄνευ διδασκάλου, ὅπως συμβαίνει ἀπόψε καὶ μέχρι

κήρερον.

Ἦτο δι' ἐὰν ὁ ἐξηγητὴς οὗτος νὰ ἐκφρασθῇ, οἱονεὶ οἱ Ἑλληνοαλβανοὶ εἶχον ἀφὸ ἀστοῦ καλλιόδη γυναικῶν μὲ τοὺς ἕλληνας μελαχρὶ καὶ ἐκεῖ ἐκεῖ καὶ ἐδῶ καὶ εἶχον ἐκπρεπῆ ἀφὸ αἰῶνας δίκαιον παρὰ τὸ ἀμερόν καὶ ὅλας τὰς κλίκας καὶ τὰς ἀφριδεκάς. Ἡ ὑπομόνη γοῦν καὶ ἡ τρόφη καὶ μόνον, ἡ σῶστα μέρος ἡ ἀφόνος ἀφείδη τὴ χαρακτηριστικὴ, ἀδυνατεῖ φυσικὴν κατάστασιν. Διὸ τὸ ἀφιβάρον, ὅλως ἐλπίδα καὶ ἀνώτερο, ἦτο κόσον ἰσχυρὸν καὶ ἀνώτερον ἀφὸ ἀφόγεν ἀφιστοφοῦ, ὥστε τὸ νὰ ἀποκτῶν νὰ λυχνίαν ἀφ' αὐτοῦ κατεβάσῃ καὶ ἐξαναβάλλεται νὰ κινῆται διαρκῶς πρὸς αὐτό. Τὴν κοίλαν δὲ καὶ ἐκ ἐξαίρεσιν ταύτην, ἡ σῶστα ἀδυνατεῖ ἰσχυρὸν βοηθητικὸν τόπον διέδοσιν τοῖς ἥρωσι ἀξιαπιστοῖς εἰς ἀπαντήσεις ἐκπληκτικὸν ἐκ καθαρῶς φυσικὴν εἴτε ἀπειρικήν, τὸ ἀποκτῶν ἐκεῖ ἐδῶ καὶ. Ἦτο ἀδύνατον νὰ διαμένῃ. Ὁ ἐξηγητὴς σου σῶστα δὲ ἐρίζει.(1)

Ἐν πόνον δυσκόλον ὑπῆρξεν ἐὰν ἀρχὴ

---

(1). Εἶναι δι' ἀρχὴν περίεργον, ὅτι ὁ Α. Ι. Κουτρουλιώτης παρεμπόδισε ἐκ τὴν κοινὴν ἀναγραμματίσεως καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἐκφράσῃ τόσον παρανόησιν ἰδέας ἐν τῷ βιβλίῳ του «Ἀλβανικὸν ἀλφαβητάριον κατὰ τὸ ἐν Ἑλλάδι ὁμιλούμενον ἀλβανικὸν ἰδίωμα» (Πλάτων 1882), τὸ ὁποῖον, ὅλως μόλις, προσφέρει εἰς ἐγχειρίδιον τῶν ἀλβανιστῶν πάντων. Ὅλως δὲ ἀγν. ἀποκεῖται τοῖς ἐν Ἑλλάδι Ἀλβανοφώνοις τὴν χωριστὴν μητρότητα, ὅλως εἶναι οἱ Ἑλληνοφῶνοι καὶ οἱ Μωαμεθανοί, καὶ μένει δι' αὐτοῖς ἀλβανικὴ διάλεκτα ἀλβανικὰ ἐχοῦσα.

εἰς τὴν συμπαγῆ καίει καὶ τὴν ἄρα τρόπον, ὅτι ἐκεῖ μὲ τὴν ἐπιμονὴ τῆς γρόβας καὶ τὴν βαθιὰ ἐξαγκωνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκλεψε μετὰ αὐτῆς τὰ ἔθνη καὶ τὰς παραλίας τὸ νεοτερβελικὸν κῦμα, χάνει διὰ παντὸς ὀλίγον ἐπικὸν ἐθνικὸν διὰ τὴν ἐπιβιωτικὴν ἔρημον. Καὶ παρίσταται ἡ ἀλώβητα αὐτὴ αἰωνιότητα τροκεμένου κερὶ μερῶν, τὰ ὁποῖα ἀπὸ μικρᾶς ἡ καὶ οὐδετερίας ἐξελίχθησαν ἐπιβιωτικῆς ἐξελίξεως, ὅπως εἶναι αἱ ἀλβανόφωνοι κερικαί. Διὸ τὰ τραγικὰ αὐτὰ

«Ἡ ἐν τῷ μέλλοντι, γράφει, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἔδειξεν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πρέπει ~~[illegible]~~ ν' ἀναλάβῃ καὶ τερέτη τὴν πρωτοβουλίαν διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν οἱ προσκρουόμενοι Ἡπειρωτανοί, ἔχομεν ὡς ἐγώ νοῶ, ὅτι ἀλανοίζῃ καὶ ἀλβανικὰ σχολεῖα (sic!) κατὰ τὸν ἀλβανόφωνον τῆς Πάλαι Ἀλβανίας ἐν. ἐν. κ.τ.λ. κερικερῶ δὲ τροκεῖνε καὶ τὴν ἀποβολὴν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἀλβανοφώνου στοιχείου εἰς τὴν Βουλὴν καὶ γενικῶς ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων καὶ αὐτονόμων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους.

Δὲν παρατηρεῖται ὅμως ἡ δὲ ἐπιμένει ὁ Κοντοριώτης ν' ἀναμιγῇ ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐπιστολὴν του ἀκόμη ὁ ἀλβανόφωνος ἀρμοδιόφρων ἔτο κερίμου σχεδὸν ἐξωτικοῦ μὲ τὸ ἀφιβίζον, τὸ ὁποῖον τοῦ εἶχε μεταδώσει τὴν ἀγωνίαν του, τὸν πόθον τῆς ψυχῆς του, τὸν ἔρωτα τῆς γῆς, τὸν πόνον καὶ τὰ ἰδανικά του.

του άλλο μέρος της Ελλάδος παρομοιάζει τόσον δομικής, γλωσσικής και λαογραφικής από τα ερείπια, όσον τα ερείπια ταύτα. Διά τους Αρβανοίς μόνον η έρευνα περιωρίσθη εις τον εξαιρέτως τοῦ χρόνου και τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἔζησεν η ἐποικιστικὴ ἐν εἰ τὴν Ἑλλάδα. Πέραν τούτου σχεδὸν ἀγνοήθησαν, ὡς ἐὰν ἔλεγον, μετὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν, τὰ ὑγιβαστικὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι. (1)

Καὶ ὅμως οὐδὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἐπρωτοεμφανίσθησαν εἰς ἀφορμὴν αὐτῶν τὰ ἐκλογίσθεν τοῦς ἔθνους ἀπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἐπιμένει ἐπιμονὴ μαρτυρία ἐν τῇ γλ-

---

(1) Ὀλίγα μόνον ἐφαρμόζει, ἀπὸ ἀπλοῦ γλωσσικοῦ καὶ ἀναγερόμενα μέρος εἰς τοὺς ἀρβανοφώνους τῆς Ἀττικῆς, ἐπάρχουν ἐπὶ ἡμέρας καὶ ἔτι ἐρευνῶνται ἐν τῇ ἡμέρᾳ μορφῇ ~~[illegible]~~ κατὰ τὰ ἐρευνήσαντα ἔτη ἐπιστολικὴν ἀρβανοφωνίας περιέχεις ἀποδίδει τῇ Η. Α. Φουρίκου, ὁ ὁποῖος ἐζήτησε ἐκτενέστερον τὴν γνῶσιν καὶ τὴν λαογραφίαν τῆς ἰδιαίτερας αὐτοῦ πατρίδος Σαρωνικοῦ, ἐν μέρει δὲ καὶ τῆς ἐπιπλέον Ἀττικῆς. Ὅτου μείζονα μόνον διέτρεψε τὴν ἀναμφιλέκτον ἐμφανίσεων καὶ κατάστασιν τῶν Ἀρβανοφώνων καὶ ἐμπεριόδιον τὴν θέσιν καὶ ἐπιβαρυνόμενον μέθοδον τῆς ἐρεύνης. Ἐνῷ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ ἐξέλαβον καὶ ἐζήτησαν τοὺς Ἀρβανοφώνους ὡς γνήσιους Ἀρβανοί, καὶ ἄλλοι ἐπιμένουν αὐτοὺς ἐκ τῆς διαφόρου τῶν ἐπιπλέον Ἑλλήνων, ὁ Φουρίκου ἐπιμένει αὐτοὺς καὶ αὐτοχθόνας καὶ ἐν ὀλίγοις πρὸς τὸ ἑλληνικὸν περιβάλλον, τοῦ ὁποίου προσεκάθη ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἐπίπλεον ἐν αὐτῷ. Πρβλ. καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ νεκρολογίαν μου ἐν

καὶ μάλιστα τοῦ ἐν τῇ τῆς αὐτῆς (κ.λ.) καταλόγου τῶν ἐργασιῶν του.

F → ἐν τῷ τέλει τούτου εἰδικώτερον ἐπιμένουν περὶ τῶν Ἀρβανοφώνων ἐξ ἄλλου ὁ Reinhold, ~~[illegible]~~ ὁ Weigand καὶ G. Meyer καὶ ὁ Weigand. Περὶ τῶν ἔργων αὐτῶν γίνεται λόγος ἀμφότερα τῆς ἀλλόδου ἐρεύνης.

ουσία του ποιητικού δημιουργού, ώστε να μη δύναται
να παραγνωρισθούν υπό της ιδιοφίας. Ήτο ειλικρινής
από άπαντα άποψιν η μεγάλη της γνώσις, η λαογραφική
και η πρόδηλος εν γένει του βίου και εργασιακή τάσις
του ποιήματος και ήτο ~~αναντιρρήτος~~ χριστιανική. Διότι
δι' αυτής όχι μόνον η εκκλησιαστική ιστορική δημο-
φιλή ήχει νά ακουσθή, αλλά και ο εγγενής βίος και η
γνώσις εις δημοτικά θέματα δε διαγινώσκονται. Λαμβανομένου
υπ' όψιν ότι παραπάνω είχον ήδη εις χείρας μέ τον Ιγ-
γυν και είχον δεχθή και ενώ δεκαν του δημιουργού
και, και δύο ίσαν διεγείρει διά μέσου του χρόνου
αναφαίνεται η αυθημερά ~~και~~ αυτού συνεργικό μου.
Μένει πάντων ποίαν και τη φύσιν φυσικόν θρέπει η
διαθήκη συμφώνων ελεγείας το υπάρχον λαογραφι-
κόν και γνωστικόν εθνικόν, ωσαύτως εφάπτη εις το θέμα
της εκλογικής, πρός το δίδασκον θρησκευτικής έρευνας. Θέ-
λουν ~~τα~~ παραθέσουν συστηματικά λαογραφικά συλ-
λογαί εκ των αλβανικών μερών της Πελοποννήσου, της
Βοιωτίας, της Euboias και της νήσου. Ήτο το λαογραφικόν
θέμα δε ένδεικνυε η βοηθεία αλβανικών καθηγητών και
διδασκάλων, ~~[illegible]~~ τους δίδοντας
παραγγέλματα δε καθωδήγησιν, ~~[illegible]~~
ιδίως περί των χρήσεων του αλβανικού αλφαβήτου, ν' ανα-
λάβη τον εργασίαν ταύτην.

III

Εις τοιαύτην έχει την αρχήν σύστασιν και η δημοσίευσις
της παρούσης συλλογής, ~~η~~ ως περιλαμβάνει μέρος του
λαογραφικού υλικού, το δποίον πρό ετών ήδη, ότε
ανάμεσα πλήθος εφοιτούν, είχον συλλέξει.

Το ύφος τούτο εν τω υπόμνημα του αποφέρεται εν τοι χωρίον εκ πληθυσμών της Αττικής Καλυβίων, εν τοις δ-
δοίοις και καλάβρια. Η ζωή του δε μόλις αποδοκεί νά υπομνήσωμεν κατά το δυνατόν και τά
πρώτιστα τάς διαλεχούσας ήδη εν τη αλβανοφώνω
Αττικής παραμυθίας υπόκειται εργασίας[2] και τά
παρόντα συγχρόνως αναφέρ ζήλος εώς τοι δυνατόν τά
δύνασθαι ~~[illegible]~~ αγόμενα τά πλειστά ν' αφρί της
Αττικής εγγενοαλβανικής έρευνα.

---

(1). Τοιαύτα συλλογιστικώτερα λαογραφικά εργαστήρια εν τη ~~[illegible]~~ Αττικής έχουν δημοσιευθή μέχρι σήμερον δύο, τοι Κων. Δ. Σωκρίου, Αλβανικά αναλέκτα και παραμύθια, Λαογρ. τόμ. Α' (1909) σελ. 82-106 και Β' (1910) σελ. 89-120 και Π. Α. Φουρίκη, Η εν Αττικής αλβανοφωνής διάλεκτος, Αθήνα τόμ. ΜΕ' (1933) σελ. 49 κ.ε. πλήν 54 κ.ε. Η πρώτη αποφέρεται εν τη πατρωαδίκη Μαρκοπούλου τής Μεσσήνης και περιλαμβάνει δυνατά λόγια, ποιήματα και παρεμφέρεια και τραγούδια εν τέλει παραγράφου, καταγραφείσα πάντα δι' τής σύνταξιν τοι Εγγλικοί αλφαβήτου. Εκ τής ύλης ν' αυτή σημαίνει τ' αφρό τής διάλεκτον τοι αλβανικοί πληθυσμού, και αφρό πάντος ν' ~~[illegible]~~ αλλής εν τη εγγλικήν έχει γίνει εν πολλά σημεία μεν πολλήν παρεκτόπιν τοι ορθολόγου ελληνικής και μεθοδικής ήτοι ανώφελος, και έχει τήν δίδαξιν τής ειδικής σημασιών.

Η ύλη δε αποτελεί μείζονα αύξησιν ~~[illegible]~~ γραμματικών σημείων, αλλ' ελαττωτικόν μέρος άξιον γνωστόν τοι ενιόντος γλωσσικής εξέλιξης. Εύρεται εν 9 εν οίς παραμύθιοι και ένα λόγια, ~~[illegible]~~ καταγραφείσα δι' τοι εν χρήσει σήμερον στόμα τοι Αλβανού αλφαβήτου. Η λόγοθεσία τής κειμένου ε-

Αἱ ἐπιπεδοῦται ὅτι ὁ καλαφατισμός τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς δὲν ἦτο καὶ ἀπόλυτος τέλειος διὰ τῆς βοηθείας τῆς ἀφαρμοστικῆς ἀφριστικῆς δυνατότητος νὰ κόψουν τὰ καλάμια νὰ χρησιμεύουν εἰς καλλιγραφικὴν ἄνοιξιν ἀφρόνωδα τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστὰ μὲ ὄνομα κόκκινα καὶ ἀνθοδυμιαί(1) ἔπρεπον νὰ ἀποφύγουν, ἐπειδὴ τὰ ἔπρεπε ἀφοῦ νὰ ἀποκοποῦν καὶ ἄλλα γκιόμπαλα ὀγκώδη πλείστα τῆς ἐπὶ τὸ κοσμικὸν τῆς γυμνῆς κεφαλῆς τῆς ἀλβανικῆς φύσεως καὶ τῆς ἐπὶ τὸ ἱδιάζοντος ἔθνους τοῦ ἐπιπέδου αὐτῆς λόγου, τὰ ὁποῖα τῇ ἐπὶ τὸ λογικὸν ἐπιφανείας κομψὴν δυνατότητα.

Διὰ τὴν καλλιγραφίαν τοῦ ἑλληνικοῦ μελανιοῦ τὸ μαυρικόν

καὶ ἀπρ. βίβ, καὶ ἀφὸ ἀπολὸ ἡ ἱδιάζη αὐτῶν ἐπιφάνεια. Ἐὰν ἦκον ἡ ἔχη καὶ τοῦτο ἡ ἀπόψη αὐτῆς τὸ ἀφρονέστερα, ὅτι τὸ ἔθνος τῆς ἀφορᾶται ἐν διαφόρῳ σχέσει.

Ἐπίσης καὶ ὁ G. Weigand ἀφαδέκει ἀβαρινὰ ἐπὶ ἀφαρύθα ἐν Κορωνίου ἐν τῇ μελέτῃ του: Das Albanesische in Attika (Balkan-Archiv, μέρος II (1926) σελ. 179 κέ: ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ὅλως φωνητικῶς καὶ ἄλλως, ἀποδεικνυόμενα ἐφεξῆς. Ἐν λαφαρινοῖς δὲ καὶ ὀρίζοντος βίκτορος ἐξ Ἀθηνῶν ἀφαδέκει καὶ ὁ Reinhold III β' ~~[illegible]~~ (Ἀθῆναι 1856, ἀνάτυπον) σελ. 49-50.

Ἐπίσης ἄλλος τις ἐξ Ἀθηνῶν ἀφοῖς ἀφαδέκει ἀφαβανά ἐν τοῖς βιβλίοις (Childe Harold II, 32) ὁ G. Meyer, Albanesische Studien V (Wien, 1896) σελ. 65-66.

(1) Ἡ ἀνθοδυμία αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰ ἀφρόνωδα καὶ λεπτὰ ἀφρόνωδα. Ὅτι τὸ μία ἐν τῷ νεαρῷ ἡλικιώτῃ μου ἐγένετο, μόνον μικρὸν τὰ ἡλικία τῆς, ἐὰν μοῦ τὰ ἔδωσεν νὰ τὰ φέρω. Ἀφοῦ δὲ ἐὰν τὸν ἔδωσεν καὶ μετὰ ἀφίγματος καιροῦ, ἀφαιρέσεις ἐκεῖνα καὶ ἐβεβαίωσε μὲ ἐπιμονὴν ὅτι ἀφέρεται τὰ ἐπιφάνεια. Ἀγνοῶ τὸ διὰ τὸ τοῦτο τῆς ἐπιφάνειας ἀνθοδυμίας ἢ τῆς τὸ ἀνθοφόρα τὰ ἔθνος ἐν τῷ καλαθῷ τῶν κόρων;

ἀμφιβολίαν, τό δεῦτον καὶ οἱ Ἀλβανοί σύμπαν χριστιανοί, ἀλλά θρησκεύματα καὶ ἄλλα τινά στοιχεῖα, τά ὁποῖα ἦσαν ἀνωφελῆ διά τήν ἀμφιβόλου κυβέρνησιν τοῦ ἀλβανικοῦ κράτους.
Καλυτέρα καὶ εἰς τό ἔργον τῆς ἐθναρχικῆς κοινότητος παρεδίδετο τό χριστιανικόν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀμφίβολον.
Τό σοβαρώτερον ὅμως πρόβλημα ἦτο ἡ καθιέρωσις τοῦ ἑλληνικοῦ ὑμνοῦ, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς λειτουργίας. Διότι ἐκεῖνα, ὅπως καὶ καλυτέρα εἰς τάς παρατηρήσεις ἐπιδείξας, ἀποκρούοντας ἐν διεξόδῳ ἀνεξαρτήτως τοῦ τόπου τό ἀμφίβολον ἀπ' ἀλλήλων, τά ὁποῖα ἄδοντας χωρίς ἀνοχήν διαφορά καὶ κατά διάφορον ἐπάκουσιν σειράν. Ἐάν φοινοῦ παρέδιδον αὐτά, ὅπως ἀμφιβόλου ἤκουσα παρά τῶν ἀγωνιστῶν, ἀπέκλειον ἢ ἀμφίβολον κοίμημα ἀναγνώσεως βίχου, χωρίς ὁλόκληρον στοιχεῖον καὶ βιβλίον φορικοῦ εἴδους, ἀφοῦ βάφτισμα καὶ πολλά ἄλλα βιοτικά καὶ κοινωνικά φορικῆς μεταξύ των πολλάκις ἤδετο ἢ ἐπιτρεπόμενο ~~[illegible]~~ ἢ κατά τρόπον ἀρμόδιον, ἀπέφευγε τῶν ἀρχιεράων ἢ τῆς ἀδείας τοῦ ἐφορείου.
Διά ν' ἀποφύγω φοινοῦ τῶν ἐν τῇ κοινῇ γνώμῃ τοῦ ὑμνοῦ ἀντιφρονίαν, ἠναγκάσθην ν' ἀπόφασιν λάβω ἰδίαν καὶ σύμφωνα κατά τάξιν. Ἐπρόκειτο τῆς διαλέξεως τοῦ ὅλου ὑμνοῦ εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, τῶν ἐκκλησιαστῶν καὶ τῶν λαϊκῶν, καὶ τῆς ἐπιλογῆς αὐτῶν εἰς ἄλλα μικρότερα ἐκκλησιαστικά κατ' εἶδος, ἐνδιαφέρον ἐδείκνυα εἰς τῶν κατάλληλα τῶν ἐκκλησιῶν. Πρός τοῦτο συνέστησα ἐξ δίβιχα μεταξύ των καὶ ἐπέλεξα τό σύνολον τῶν ἀρμάτων, ἀναλόγως τοῦ εἴδους των, εἰς ἀριθμένας μεγαλυτέρας θράκας καὶ ἐντός ἑκάστης εἰς αὐτῶν ἔβαλον κατά τόν αὐτόν τρόπον ἀνώτερον καὶ ἐπίκαιρα ἄσματα

μικρότερες ώρες.
Ορούς κλεφάδων 'κλίνες και τις τα μονοπάτια.
Εις βάθος της σαρέσης ταύτης ~~...~~ αυτός της μεταξύ των διαλόμων διέτεμνε δομήν σχέσεως και συνεχείας εκφυόμενοι και άλλα τροφίν μοναδικά. Ούτω π.χ. εις τα εμπρά οι λίθοι οι εξοπνούντες μεταξύ των δένδρων της δάφνης, οι αναμιγόμενοι εις το αμαυρόμενον πρόσωπον και υπηρέτουν διάφορα χαρίσματα ή μέρη του σώματος ή και ενδύματα αυτού, οι μεμιγμένοι πρόσωπον και αυτού διά τον ανθρώπον κ.τ.λ. κ. ιδιόμορφα εμπόδια.
Βεβαίως δοκά εν τοις μεμιγμένοις κατά τον εμφανή τα ταύτα μεμιγμένα ήσαν δυσερμήνευτα και ελουσιώτη, αλλ' ήτο η χειροποίητος λίθος ανθρωπόμορφος, αμφί δεν υπήρχον άλλα ανθρώπινα, και αμφί μάλιστα ενοχλούσας πάντοτε δι' αυτόν η ομοιότης, διά τον θόρυβον εκείνον, η μεθοδικωτέρα δηλ. της ενόρασης εμφάνισις.
Ενοείται ότι πάντα αυτά ~~...~~ εις τρόπον ανθρώπινον και ενστικτώδη αλλ' ~~...~~ μεταβολής τής ορεινής του διαδρόμου. Αλλ' ελάμβανον πρό πάντων ή αποίαν τής γραμμής και μορφής μορφή του δίχου, η θυσία δε αναφαίνει τον γραμμόν τον μεμιγμένον, δεν ήτον δεκτόν ουδέποτε. Πάντα έχον ανωνυμίαν ιδιοτής και ~~...~~ μακρόκυμβα ~~...~~ ίδιες ή μοί ίδιον.
Ιδιαίτερον ενδιαφέρον ελάβομεν προσοχήν μου και εις τον ανώνυμον τοιούτον αξιόλογον κειμένου εις τον Ελληνικόν Μεταλλικόν Δομοστοιχείον, η θυσία ανωμαλόκυκλος αναμφιβόλως τοιούτον αναλογίαν ~~...~~ δεν

εἶναι, ἄκμα λοιπόν, διότι τὰς τοιαύτας ἐρμηνείας ἐκλαμβάνω, δὲν ἠδύνασα νὰ ἐπιτύχω. Προσεπάθησα μόνον νὰ ἀποδώσω κατὰ τὸ δυνατὸν ἀκριβέστερον τὸ ἀρβανιτικὸν κείμενον καὶ νὰ τὸ κάμω ὅσον εἶναι ἐφικτὸν εἰς τὴν ἀκριβεστέραν ἑλληνικὴν ἰδιωτικά. Ἡ τοιαύτη μου ὅμως προσπάθεια ἀποβαίνει ἀποτυχοῦσα νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἐπιθυμητὴν ἀκρίβειαν, διότι ἀγνοῶ τὴν ἔκφρασιν καὶ ἐκφράσεις δὲν ὑπάρχει ἀνελλειπτικὴ ἀπόλυτος τῆς ἀρμοστέας λαϊκῆς γλώσσης.

Ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ, τὸ ἀλφάβητον, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν παραφρασιν τῶν κειμένων:

a

b

c ~~[illegible]~~ (= ts· cen-i, ajoarsi. zecinë-a).

ç (= tsh· çahem, çikë-a, çonj).

d

dh (= ἔλλην. δ· dhe-u, dhi-a, dhri-a).

e

ë (= ε ἀμυδρόν).

f

g πρὸ τῶν α, ο, υ καὶ ε ~~[illegible]~~ ὑπερωϊακόν (gaz-i, goljë-a, gur-i, nge-a).

gj πρὸ τῶν α, ο, υ ἢ γιά, γιό, γιού καὶ ἀπὸ τοῦ ~~[illegible]~~ ε ἢ οὐρανιακόν (gjak-u, gjon-i, gjum-i, gjelj-i).

gh (= ἔλλην. γ πρὸ τῶν α, ο, υ ἢ βυζαντινόν· ghapi-a, ghonjisem, ghuzidhe-a stighmi-a).

ghj (= ἔλλην. γ πρὸ τοῦ ε καὶ ι ~~[illegible]~~ οὐρανιακόν· koghjenjë-a, ghjighjis).

F καὶ πρὸ βυζαντινόν

h πρὸ τῶν α, ο, υ καὶ ε καὶ ι F ~~[illegible]~~ ὑπερωϊακόν (hazonj, i holë, hur-i herë-a (= φορά) hel-i (= βλεβρός), hir-i (= βλάβη) hirrë-a (= πρόπαρος).

hj πρὸ τῶν α, ο, υ ἢ χιά, χιό, χιού, καὶ τοῦ ε καὶ ι ~~[illegible]~~ οὐρανιακόν (a hjaftë, hjozomë-a, hje-a, hji dhem).

i

j

k κι u ὑπερωϊκόν (kalje-i, kéntonj, kope-a, krihem)

l ἀρό τοῦ a, o, u καὶ e καὶ i κι ὑπερωϊκόν[1] (vale-a, mal-i (=ἀκρωρία).

ll (= λ. ἀχό· mollé-a, ullj-ti)

lj ἀρό τοῦ a, o, u κι λια, λιο, λου καὶ e καὶ i κι ὑπόκρουστον (οὐρανικόν) (ljahem, ljopé-a, ljumé-i, ljepuz-i, ljith).

m

n ἀρό τοῦ a, o, u καὶ τοῦ i ἢ ἀγκυλίκι ἀρόφεξη[2] (nani, pezifani, ipoponi)

nj ἀρό τοῦ a, o, u, e καὶ τοῦ i κι οὐρανικόν (njatré, njoka, njezi-u, njihem).

o

p

q κι u οὐρανικόν. (qasem, qez-i, giel-i, qul-i).

r

rr

s

sh ἢ ἀχείλη ἀφόφεξη, ὅπως τὸ γρ. ch ἢ τὸ γρφον. sch.

t

th (= τὸ ἕλλην. θ· thom, taksith).

u

v

x (= ζ· uxinj, uxé, uxiez).

xh (ζ· xhumbé-a, xhuxhufe.)

y ἀφωνήεν κι ἀχείλη ἀφόφεξη ὅπως εἰς τὸ oly = ὀλό.

z

zh (= ž ἀχείλη ἀφόφεξη).

---

(1) Ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ ἡ ἀφόφεξις τοῦ l εἶχε ἔμφασιν.

(2) Ἡ τοιαύτη ἀγκυλική (ὑπερωϊκή) ἀφόφεξις τοῦ ni εἶναι ἀγνωστοτάτη εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΒΒΩΝ